

SVEIKI ATVYKĘ DIRBTI Į NORVEGIJĄ!

Lituisk versjon

Ižanga

Sveiki atvykę dirbti į Norvegiją. Daug kas pas mus, žinoma, bus skirtinga, nei esate įpratęs savo šalyje. Galbūt Jūs jau beveik susipažinote su dauguma “žaidimo taisyklių”, galiojančių statybos ir statinių įrengimo pramonėje.

Šioje brošiūroje sužinosite apie dalykus, svarbius darbo vietoje, t.p. kokias pareigas ir teises Jūs, kaip darbininkas, turite. Susipažinkite su šiomis taisyklėmis, jei norite kartu su savo kolegomis iš Norvegijos ir kitų šalių dirbti prasmingoje ir saugioje darbo aplinkoje.

Ši brošiūra nėra pilnas “įstatymų rinkinys”, greičiau tai patarimai, nurodantys kaip elgtis Norvegijos darbovietėse. Pabaigoje Jūs gausite svarbios informacijos apie asmeninę saugą ir saugos įrangą dirbant aukštyje ar su chemikalais, apie rašytines saugumo instrukcijas, t.p. mašinas ir darbo įrangą

Turinys

Darbo inspekcija padeda Jums.....	4
9 pagrindinės taisyklės.....	5
Informacija telefonu.....	6
Darbo saugos atstovas.....	7
Darbo kodeksas.....	9
Pagrindinės taisyklės, galiojančios darbo laikui.....	10
ID-kortelė darbo vietoje.....	12
Įmonės gydytojas, liga.....	13
Nepagrįstas atleidimas iš darbo.....	14
Leidimas dirbti ir mokesčiai Norvegijoje.....	15
Draudimas nuo nelaimingų atsitikimų darbe.....	17
Pasiūlymai darbo kontraktui.....	18
Aktualūs įstatymo nuostatai.....	20
Atlyginimo išmokėjimas.....	22
Ką daryti, jei negaunu algos?.....	22
Solidari atsakomybė.....	23
Apie įdarbinimo biurus.....	23
Pasitikrinkite savo darbovietę.....	24

Darbo inspekcija padeda jums

Pagrindinė Darbo inspekcijos užduotis yra padėti darbininkams ir užtikrinti, kad jų darbo vieta būtų kaip galima saugesnė. Darbo inspekcija prižiūri, kad įmonės laikytųsi Darbo kodekso. Darbo inspekcijos inspektoriai atlieka patikrinimus ir siekia, kad Darbo kodekso ir kitų galiojančių aktų būtų laikomasi visoje šalyje.

Jei darbo sąlygos prieštarauja galiojančioms taisyklėms, Darbo inspektoriai gali įpareigoti įmonę ištaisyti padėtį ar net nutraukti atliekamą darbą.

Jei kilo problemų ar turite klausimų, kreipkitės į Darbo inspekciją. Inspektoriai privalo išlaikyti profesinę paslaptį, t.p. ir Jūsų darbdavio atžvilgiu (t.y. nesuteikti jam informacijos).

Devynios pagrindinės taisyklės

1. Norvegijos įstatymai yra taikomi ir Norvegijos, ir užsienio darbininkams.
2. Norėdamas dirbti Norvegijoje, turite pasitikrinti ar Jums reikalingas leidimas būti šalyje. Tai turite padaryti jau prieš pradėdamas dirbti.
3. Jei esate atsiųstas darbuotojas, turite turėti leidimą dirbti ir gyventi šioje šalyje, jei čia ketinate dirbti.
4. Privalote turėti raštišką įdarbinimo sutartį.
5. Privalote turėti Norvegijos mokesčių kortelę (skattekort).
6. Darbdavys turi pasirūpinti Jūsų draudimu nuo nelaimingų atsitikimų darbe.
7. Gyvenamoji vieta, kurią parūpina darbdavys, turi būti patenkinama.
8. Dirbantiems statybų pramonėje galioja privalomas mažiausio valandinio užmokesčio tarifas.
9. Dirbantieji statybose privalo turėti identifikacijos kortelę ir ją nešioti darbo vietoje.

Galite būti įdarbintas skirtingais būdais:

- Darbas Norvegijos įmonėje
- Darbas užsienio įmonėje, siunčiančioje Jus į Norvegiją atlikti užduočių užsienio įmonėse (komandiruoti darbuotojai)
- Darbas darbo jėgą nuomojančioje įmonėje – Norvegijos ar užsienio - siunčiančioje dirbti į skirtingas įmones.
- Personalinė įmonė (enkeltpersonforetak).
Informaciją, naudingą personalinėms įmonėms, rasite atskiroje brošiūroje.

Jei turite klausimų apie savo darbovietę ar norėtumėte papildomos informacijos apie tai, kas yra šioje brošiūroje, galite paskambinti arba parašyti Darbo inspekcijos informacijai:

telefonas 815 48 222

el.paštas: svartjenesten@arbeidstilsynet.no

Darbo valandos pirmadieniais –penktadieniais nuo 09.00 iki 15.00.

Antradienias ir penktadieniais informaciją suteikia lenkiškai kalbantys mūsų darbuotojai. Jūs galite kreiptis į kolektyvo atsovą / saugos atstovą savo darbovietėje.

Saugos atstovai

Saugos atstovą turi išsirinkti visos įmonės. Atskirais atvejais ir atskiru susitarimu - jei įmonėje dirba mažiau nei 10 žmonių – gali galioti kita tvarka.

Saugos atstovų užduotys:

Saugos atstovas turi užtikrinti, kad bus pasirūpinta darbuotojų sveikata, sauga ir gerove.

Saugos atstovas prižiūri:

- kad darbuotojai neatsidurtų pavojingose situacijose;
- kad reikiamose vietose būtų sumontuota apsaugos įranga ir kad darbuotojai turėtų asmenines saugos priemones.

Saugos atstovas gali nutraukti bet kokius darbus, jei darbuotojo gyvybei ar sveikatai išskyla tiesioginis pavojus.

Regioniniai saugos ombudsmenai (prižiūrėtojai)

Be įmonės darbo saugos atstovų, yra paskirti regioniniai darbo saugos ombudsmenai (prižiūrėtojai).

Regioniniai ombudsmenai prisideda siekiant, kad saugumo, sveikatos ir darbo aplinkos sąlygos statybvietėse atitiktų Darbo kodekso ir kitų aktų reikalavimus.

Dabar Norvegijoje yra 27 regioniniai ombudsmenai, kurių veikla yra tiesiogiai susijusi su sveikata, sauga ir darbo aplinka. Jie įdarbinti Fellesforbundet (Norvegijos profesinių sąjungų federacijoje) ir Norsk Arbeidsmandsforbundet (Norvegijos darbininkų sąjungoje), ir dirba pasiskirstę visoje šalyje. Jų darbo užduotys tokios pačios kaip ir darbo saugos atstovų.

Statybų pramonėje yra didelė nelaimingų atsitikimų rizika. Regioniniai ombudsmenai dirba statybvietėse, kuriose darbininkus, atliekančius skirtingas darbo užduotis, siunčia keli darbdaviai. Regioninio ombudsmeno uždavinys taip pat yra atsatovauti tuos darbininkus, kurių įmonė neturi paskirto darbo saugos atstovo.

Visi saugos atstovai privalo išlaikyti profesinę paslaptį apie asmenines aplinkybes, taip pat ir Jūsų darbdavio atžvilgiu (t.y. negali suteikti informacijos darbdaviui).

Darbo kodeksas

Pagrindiniai Darbo kodekso tikslai yra šie:

- * užtikrinti tinkamą darbo aplinką, nuo kurios priklauso darbuotojų sveikata ir gera darbo atmosfera ir kuri užkerta kelią fiziniams ir psichiniams sužalojimams darbo metu.
- * užtikrinti tinkamas įdarbinimo sąlygas ir lygateisiškumą darbe.

Darbdaviai turi užtikrinti, kad būtų laikomasi Darbo kodekso

Jei darbe turite problemų ar manote, kad reiktų gerinti situaciją, pirmiausia turėtumėte pasikalbėti su darbdaviu arba jo/jos atstovu. Jei tai nepadeda, kreipkitės patarimo į saugos atstovą / kolektyvo atstovą.

Paprašykite savo darbdavio trumpos rašytinės Darbo kodekso versijos jūsų gimtąja kalba.

Jei esate įsitikinęs, kad Jums skirtas darbas negali būti atliktas be pavojaus Jūsų gyvybei ar sveikatai, nutraukite darbą ir kreipkitės į darbdavio atstovą ar darbo saugos atstovą, jei toks yra.

Pagrindinės taisyklės dėl darbo laiko

Darbo laiką Norvegijoje reglamentuoja Darbo kodeksas. Pagrindinė taisyklė – Jūs kaip darbininkas galite dirbti 9 valandas per 24 paros valandas ir 40 valandų per 7 dienas. Kartais darbdavys ir darbuotojas gali sudaryti raštišką sutartį dirbti per 7 dienas 48 valandas. Tokiu atveju reikalaujama, kad jums už tai būtų duodami

laisvadieniai, ir kad per 52 darbo savaites (įskaitant laisvadinius) šitaip dirbant Jūs nedirbtumėte daugiau nei 40 valandų per savaitę. Sudarant kolektyvinę darbo sutartį (tarp darbdavio ir profsąjungos) ar gavus sutikimą iš Darbo inspekcijos, darbo valandų skaičius per dieną ar savaitę gali būti didesnis.

Darbuotojo pareiga bendradabiauti

Dirbdamas įmonėje, privalote aktyviai dalyvauti siekiant sveikos ir saugios darbo aplinkos. Privalote laikytis nurodymų ir naudoti visas nustatytas Jūsų įmonėje apsaugos darbo vietoje priemones, šitaip vengdamas susižalojimo darbe. Jūs taip pat turite atlikti darbą tokiu būdu, kad nekiltų pavojus kitiems darbuotojams.

Svarbu sveikai ir saugiai Jūsų darbo aplinkai

Visos darbuotojų turinčios įmonės privalo nustatyti atsakomybę ir tvarką, planus ir priemones, padedančius rūpintis darbuotojų sveikata, saugumu ir sveika darbo aplinka. Už priemonių dėl sveikos ir saugios darbo aplinkos (Norvegiškai helse-, miljø- og sikkerhetarbeid, sutrumpintai HMS-arbeid, toliau tekste – HMS priemonės) plano sudarymą ir šio plano vykdymą darbo vietoje atsakingas darbdavys. Taisyklės ir darbo instrukcijos turi būti surašytos raštu ir ta kalba, kurią supranta įmonėje dirbantieji. HMS priemonių tikslas - nustatyti įmonėje esančius pavojus sveikatai, saugumui ir sveikai darbo aplinkai ir diegti priemones, siekiančias užkirsti kelią nelaimingiems atsitikimams ir sveikatos pablogėjimui, bei siekiant kuo saugesnės darbo aplinkos.

ID-kortelė

Visos įmonės atliekančios darbus statybvietyse ir įrengiant statinius - ir norvegiškos, ir užsienio - privalo parūpinti darbininkams ID-kortelės. Šis reikalavimas taikomas ir personalinėms įmonėms. Norint gauti kortelę, įmonė ir jos darbuotojai turi būti tinkamai užregistruoti. Kortelė yra oficialus dokumentas ir išduodama firmoje Oberthur Technologies (anksčiau NORSIK), turinčioje valdžios įgaliojimus.

Galite užsisakyti ID-kortelę svetainėje: www.byggekort.no

Daugiau informacijos apie ID-kortelės:

www.arbeidstilsynet.no/byggekort

Įmonės sveikatos priežiūros paslaugos

Visos statybinės ar pastatus įrenginėjančios Norvegijos įmonės įpareigos turėti pripažintą įmonės gydytoją, nepaisant įmonėje dirbančių darbuotojų skaičiaus. Įmonės sveikatos priežiūroje dalyvauja medikai ir kiti specialistai, visų pirma vykdančios profilaktinį sveikatos priežiūros ir darbo aplinkos gerinimo darbą.

Jei susirgsite ar susižeisite

Jei mokate mokesčius Norvegijoje ir dirbate Norvegijos įmonėje bent 4 savaites iki to laiko, kai gaunate iš gydytojo nedarbingumo dėl ligos pažymą, turite teisę gauti išmokas sergantiems. Jei darbo metu susižeidžiate, nuo pat pirmos dienos turite teisę gauti išmokas sergantiems.

Ar galiu būti atleistas iš darbo jei susižeidžiu ar susergu?

Darbuotojo, kuris negali dirbti dėl nelaimingo atsitikimo ar ligos, pirmuosius 12 jo negalios mėnesių iš darbo atleisti negalima.

Ką daryti, jei būsiu atleistas be pagrindo?

Darbo kodeksas numato darbo santykių nutraukimą, kai asmuo išeina iš darbo arba yra atleidžiamas. Tiksliau tai turi būti nurodyta konkrečioje darbo sutartyje.

- Atleidžiant iš darbo ar išeinant iš darbo savo noru turi būti surašomas dokumentas, kuriame informuojama apie darbuotojo teisę reikalauti derybų, kelti ieškinį ar būti grąžintam/-ai į tas pačias pareigas.
- Darbdavys gali atleisti darbuotoją tą pačią dieną, jei darbuotojas padarė grubų nusižengimą. Darbuotojas gali reikalauti turtinės žalos atlyginimo, jei atleidimas iš darbo yra neteisėtas. Jei Jūs manote, kad atleidimas iš darbo yra neteisėtas, Jūs turite per dvi savaites raštu reikalauti derybų. Saugos atstovai darbe gali Jums padėti tai padaryti.

Jei savanoriškai ir nesilaikydamas atleidimo terminų pasitraukiate iš darbo vietos, darbdavys gali pareikalauti Jūsų atlyginti jam tokiu būdu padarytą turtinę žalą.

Įdarbinimo sutartis

Jūs turite kaip galima greičiau su savo darbdaviu sudaryti raštišką įdarbinimo sutartį. Jei įdarbinimas yra trumpesnis nei vienam mėnesiui arba darbo jėga yra pernuomojama, įdarbinimo sutartis turi būti sudaroma tuoj pat. Darbo inspekcija turi paruošusi tokios sutarties pavyzdį (žr. psl. 18-19).

T.p. žiūrėkite www.arbeidstilsynet.no

Leidimas gyventi šalyje dirbuotojams, kurie yra ES, EEE ir ELPA šalių piliečiai

Jei esate ES, EEE ar ELPA šalies pilietis, neprivalote gauti leidimo būti Norvegijoje, bet turite registruotis. Daugiau informacijos: www.udi.no. Norvegijoje galite būti 6 mėnesius kaip darbo ieškotojas, jei apie tai per 3 mėnesius pranešėte policijai.

Jei esate iš Rumunijos ar Bulgarijos ir neturėjote leidimo būti Norvegijoje per paskutinius 12 mėnesių, turite gauti leidimą būti šalyje. Galite pradėti dirbti, kai pilnai užpildyta Jūsų paraiškos anketa yra pateikta policijai ar užsienio Ambasadai. Norėdami gauti leidimą, Jūs turite turėti pastovų pilną darbą ir algą pagal tarifą. Jei negalite įrodyti dokumentais, kad šios sąlygos gauti leidimą būti šalyje išpildytos, leidimas gali būti atšauktas. Daugiau informacijos: www.udi.no

Leidimai būti šalyje dirbuotojams kurie nėra ES, EEE ar ELPA piliečiai.

Darbuotojai, kurie nėra ES, EEE ar ELPA piliečiai, turi turėti leidimą būti Norvegijoje, jei nori čia dirbti. Svarbiausios grupės, kurios gali gauti darbo leidimą, yra specialistai, kurie atliks specialistų darbą ir sezoniniai darbininkai. Reikalaujama, kad Jūs turėtumėte darbo pasiūlymą, pilną darbą ir algą pagal tarifą. Darbo pasiūlymas turi būti pateiktas UDI specialioje anketoje. Daugiau informacijos www.udi.no

Komandiruoti darbuotojai kurie nėra ES, EEE ar ELPA šalių piliečiai

Jei esate komandiruotas į Norvegiją darbuotojas iš šalies kuri neįeina į ES, EEE arba ELPA ir dirbsite Norvegijoje, privalote gauti leidimą būti šioje šalyje. Norėdami gauti leidimą, privalote būti įdarbintas užsienio fimoje, kuri atliks darbus Norvegijoje. Turite būti specialistas, jei atliksite specialisto darbą. Reikalaujama, kad turėtumėte konkretų darbo pasiūlymą ir algą pagal norvegiškus tarifus. Kontraktas tarp darbdavio Norvegijoje ir Jūsų darbdavio, Jūsų asmenišką kontraktas ir UDI anketa dėl darbo pasiūlymo turi būti pridėta prie Jūsų prašymo. Daugiau informacijos www.udi.no

Mokesčiai

Visi dirbantieji Norvegijoje privalo turėti mokesčių kortelę. Mokesčių kortelė turi būti atiduota Jūsų darbdaviui. Mokesčių kortelė parodo, kiek mokesčių atskaitoma prieš išmokant algą. Mokesčių kortelė gaunama vietinėje mokesčių tarnyboje, jei Jūsų darbdavys yra Norvegijoje, ir Centrinėje mokesčių tarnyboje užsienio reikalams (SFU), jei darbdavys yra užsienyje. Mokesčių kortelė iš Centrinės mokesčių tarnybos užsienio reikalams bus išsiųsta Jūsų darbdaviui, ir darbdavys turi ją Jums atiduoti. Jei jūsų darbdavys yra registruotas Norvegijoje, kortelė bus išsiųsta Jums Jūsų namų adresu. Kortelę turėsite atiduoti darbdaviui. Daugiau informacijos www.skatteetaten.no ir www.taxnorway.no

Draudimas nuo nelaimingų atsitikimų darbe

Įmonė, registruota Norvegijoje, privalo automatiškai drausti visus savo darbuotojus nuo nelaimingų atsitikimų darbe. Įmonės, registruotos užsienyje, tačiau atliekančios darbus Norvegijoje, privalo turėti tokį pat draudimą. Jei turite personalinę įmonę, privalote sudaryti asmeninę draudimo sutartį.

Gyvenimo sąlygos – nakvynė ir apgyvendinimas

Patalpos, kuriose Jus apgyvendina darbdavys, turi būti saugiai įrengtos ir prižiūrimos. Apgyvendinant laikinuose barako tipo statiniuose, vienam asmeniui turi būti skirtas kambarys su tualetu ir dušu. Jei apgyvendinama kitose patalpose, pagal standartus pageidaujama, jog asmenys miegotų po vieną kambaryje, iš kurio būtų lengvai prieinamas tualetas ir dušas.

Valgomasis ir poilsio kambariai

Valgomasis turi būti atskirtas nuo tualetų kambario / persirengimo kambario ir, jei įmanoma, turi turėti dienos apšvietimą. Valgomasis ir poilsio kambariai neturi būti naudojami nakvynei. Darbdavys turi pasirūpinti patalpų švara – ir apgyvendinant, ir palaikant švarą kasdieną.

Standard arbeidsavtale/Standartinė darbo sutartis

Beholdes av arbeidsgiver – kopi til arbeidstaker/Saugoma pas darbdavį – kopija įteikiama darbuotojui

1. Firma / Įmonė	Daglig leder / nuolatinis vadovas
Navn / Pavadinimas	
Adresse / Adresas	
2. Ansatt / Darbuotojas	
Navn / vardas, pavardė	
Adresse / Adresas	
3. Arbeidsplass jf. arbeidsmiljøloven § 14-6 (1) b) / Darbo vieta, žr. Darbo įstatymo § 14-6 straipsnio (1) b) punktą	
Adresse / Adresas	
4. Ansatt som (arb. oppgaver/stilling/tittel/arbeidskategori) / Įdarbinamas (nurodyti darbuotojo užduotis/pareigas/pavadinimą/ darbo kategoriją)	
5. Tariffavtale/verneombud / Kolektyvinė sutartis/ Darbu saugos vadovas	
Følgende tariffavtale(r) gjelder / Kolektyvinė sutartis galioja	
Tariffparter/kolektyvinės sutarties trečiosios šalys	Verneombud /darbu saugos vadovas
Spjekk alle punkter nedenfor med tariffavtalen/Patikrink visus žemiau esančius punktus, susijusius su kolektyvine sutartimi.	
6. Ansetelsesforholdets varighet og arbeidstid / Įdarbinimo ir darbo laikas	
Ansatt fra / Įdarbinamas nuo	Eventuelt til/ iki
Ukentlig arbeidstid (lengde/plassering) / Darbo laikas (per savaitę / trukmė/darbo vieta)	Daglig arbeidstid (lengde/plassering) / Dienos darbo laikas (trukmė/darbo vieta)

Darbo laikas per savaitę (trūkinel/darbo vieta)		Dienos darbo laikas (trūkinel/darbo vieta)	
Eventuell særlig arbejdsordning/ Elementarús papildomi darbo nurodymai	Pauser (lengde) / Pertraukos (trukme)		
Arbejdstakers oppsigelsesfrist/ Darbuotojo íspėjimo del sutarties nutraukimo terminai	Arbejdsjivers oppsigelsesfrist/ Darbdavio íspėjimo del sutarties nutraukimo terminai		
Ferietid, fastsettes í henhold til ferieovens bestemmelser/ Atostogos, remiantis atostogų suteikimo įstatymu			
7. Eventuell prøvetid/ Bandomasis laikotarpis			
Prøvetidens lengde / Bandomojo laikotarpio trukmė		Oppsigelsesfrist í prøvetiden/ Atleidimo iš darbo terminai bandomoju laikotarpiu	
Ev. forlængelse av prøvetid(jf. arbejdsmiljøloven § 15-6 (4))/ Bandomojo laikotarpio pratęsimas (žr. Darbo įstatymo § 15-6 (4) punktą)			
8. Lønn / Atlyginimas			
Lønn pr. time/ måned/ Atlyginimas per valandą/ per mėnesį	Utbetalingsmåde/ Apmokėjimo būdas	Utbetalingsstidspunkt/ Apmokėjimų data	
Overtidstillegg (min. 40 %) Viršvalandžių tarifas (min. 40 %)	Helge-/natttillegg/ Šventinių dienų/ naktinių tarifas	Andre tillegg/ Kiti priedai	
Godtgjøreise / diett/ Kiti atsisakymai/ maist pinigai			
Feriepenger kommer í tillegg til lønn, jf. ferieoven/ Atostoginiai pridedami prie atlyginimo kaip priedas, žr. Darbo įstatymą			
9. Andre opplysninger / Kiti duomenys			
10. Underskrifter/ parašai			
Dato/ data	Underskrift arbejdsjiver/ darbdavio parašas		Underskrift arbejdstaker/ darbuotojo parašas
Best.nr. 563 (Godkjent 07-2006) / Nr. 563 (Patvirtinta 2006-07)			

Darbo užmokestis

Galiojantys darbo užmokesčio nuostatai

Užmokestis statybos pramonėje yra suderintas ir privalomas visoje šalyje, nustatant šį minimalų užmokestį, galiojantį nuo 2010.12.20: Kvalifikuotiems darbuotojams - mažiausiai

154,50 NOK per valandą.

Nekvalifikuotiems ir neturintiems patirties šioje srityje darbuotojams – 139,- NOK per valandą.

Nekvalifikuotiems darbuotojams, turintiems vienerių metų patirtį - 144,50 NOK per valandą.

Nuo 2011.04.01 reikalaujama mažiausia alga yra:

Kvalifikuotiems darbuotojams - mažiausiai 159,- NOK per valandą.

Nekvalifikuotiems ir neturintiems patirties šioje srityje darbuotojams – 143,- NOK per valandą.

Nekvalifikuotiems darbuotojams, turintiems vienerių metų patirtį – 149,- NOK per valandą.

Jaunesniems nei 18 metų darbuotojams:

Nuo 2010.12.20. mažiausios valadinės algos tarifas yra 93,- NOK per valandą.

Nuo 2011.04.01. mažiausias valadinės algos tarifas asmenims jaunesniems nei 18 m. amžiaus bus 96,- NOK per valandą.

Algų tarifai gali būti pakeisti peržiūrint kolektyvines sutartis.

Naujausius algų tarifus galite sužinoti internetiniame portale www.arbeidstilsynet.no

Viršvalandžiai

Viršvalandžiai turi būti apmokami priedu prie algos. Viršvalandžių priedas yra mažiausiai 40 proc.. Jūsų teisę į viršvalandžių apmokėjimą apibrėžia Darbo kodekso 10-6 str. Daugiau informacijos apie viršvalandžius ir viršvalandinio darbo užmokestį rasite www.arbeidstilsynet.no

Atostogos ir atostoginiai

Norvegijoje galioja pagrindinė taisyklė, kad darbuotojai turi teisę į atostogas ir atostoginius. Jūs turite teisę į iš viso 25 atostogų dienas per metus. Atostoginiai yra apskaičiuojami pagal algą, kurią užsidirbote ankstesniais metais, ir turi būti mažiausiai 10,2 procentų tos algos. Jei Jums daugiau nei 60 metai, jis padidinamas 2,3 proc. Atostoginiai išmokami paskutinę algos dieną prieš atostogas arba jei nustojate dirbti pas darbdavį.

Kelionės ir apgyvendinimo bei maitinimo išlaidos bei darbiniai drabužiai.

Atliekant darbinės užduotis toli nuo namų ir nakvojant ne namuose, darbdavys pagal susitarimą turėtų dengti atvykimo į darbo vietą ir išvykimo iš jos išlaidas, taip pat išlaidas už tam tikrą skaičių kelionių namo.

Prieš siunčiant darbuotoją atlikti užduočių toli nuo jo gyvenamosios vietos, sutartys dėl šių išlaidų padengimo turi būti sudarytos iš anksto. Darbdavys, kuris privalėtų mokėti apgyvendinimo bei maitinimo išlaidas, nustato arba pastovius dienpinigius, arba apmokėjimą pagal pateiktus kvitus, ar kitas tokių išlaidų padengimo taisykles.

Darbdavys turi aprūpinti darbiniais rūbais priklausomai nuo darbo vietos ir metų laiko.

Atlyginimo išmokėjimas ir išskaitymai iš algos

Kaip ir visi dirbantys Norvegijoje, privalote mokėti mokesčius ir socialinį draudimą. Jūsų darbdavys išskaito juos iš Jūsų atlyginimo ir įmoka valdžiai. Jūsų darbdavys neturi teisės, išskyrus šiuos nustatytus išskaitymus, išskaičiuoti kitų išlaidų, pvz. nuomos, maistpinigių, darbo rūbų, transporto ir kt. be raštiško susitarimo tarp šalių. Mokant algą, darbdavys privalo Jums pateikti dokumentą, nurodantį, kaip alga apskaičiuota ir kokie mokesčiai iš jos sumokėti.

Ką daryti, jei negaunu algos?

Norvegijoje, jei su darbdaviu nėra susitarta kitaip, įprasta algą gauti pavedimu į banko sąskaitą vieną kartą į mėnesį. Jei jums moka valandinį atlyginimą, įprasta gauti užmokestį kas 14 dienų.

Jei laiku negaunate algos, privalote kreiptis į darbo inspekciją ar profesinę sąjungą, kur Jums patars ką toliau daryti. Jei įmonė, kurioje dirbate, bankrutuoja, trūkstama alga ir atostoginiai Jums gali būti išmokėti per algų garantijų fondą.

Jei bankrotas nepaskelbtas, bet Jūsų darbdavys algos išmokėti negali, turite pasirūpinti bankroto paskelbimu, nes tik tuomet gausite išmokėjimą iš algų garantijų fondo. Jei alga vėluoja, svarbu jog veiksmų imtumėtės nedelsiant. Jei praeis per ilgas laiko tarpas, Jūs galite prarasti teisę į išmokas iš algų garantijų fondo.

Norėdami gauti daugiau informacijos, susisieki­te su NAV
lønns­garanti,
Telefonas: (+47) 78 38 90 40
El. Paštas: nav.lønns­garanti@nav.no

Solidari atsakomybė

Je­i darbdavys nemoka Jums priklausančios al­gos, jūs galite reikalauti al­gos iš bet kurio aukštesnio darbdavio ar rangovo aukštesnėje grandyje dar­bo organizavimo – sutarčių grandinėje iki pat tos įmonės, kuri sudarė kontraktą su užsakovu. Jūs galite reikalauti ir al­gos, ir viršvalandžių apmokėjimo, bet iš kitų (ne savo) darbdavių jūs galite reikalauti tik mažiausios al­gos tarifų ir viršvalandžių tose srityse, kur mažiausi tarifai privalomi. Taip pat galite reikalauti atostoginių nuo tos al­gos, kurią uždirbote per laikotarpį, dirbtą pas darbdavį.

Svarbu, kad jei negaunate al­gos ar atostoginių, veiktumėte kuo greičiau.

Dirbate per darbo jėgos nuomos firmą?

Visos įmonės, kurios nuomoja dar­bo jėgą Norvegijoje, turi būti registruotos Dar­bo inspekcijos administruojamame registre. Galite pats patikrinti, ar Jūsų dar­bo jėgos nuomos firma yra registruota per www.arbeidstilsynet.no/bemanningsforetak

Užpildykite anketą!

Ši anketa - tai paprastas testas, padėsiantis nustatyti kokios sąlygos yra Jūsų darbo vietoje ir kiek Jūs apie jas žinote.

Atsakymų "NE" neturėtų būti per daug.

	TAIP	NE
Ar turite raštišką darbo sutartį?	☐	☐
Ar žinote, kas Jūsų darbovietės darbo saugos atstovas?	☐	☐
Ar gaunate iš darbdavio dokumentą, nurodantį kaip apskačiuota Jūsų alga ir kokie mokesčiai sumokėti?	☐	☐
Ar pagal dabartinius susitarimus gaunate apmokėjimą už viršvalandžius?	☐	☐
Ar buvote reikiamai apmokytas naudotis mašinomis ir kita darbo įranga?	☐	☐
Ar gavote ir ar naudojate reikiamas asmenines saugos priemones?	☐	☐

	TAIP	NE
Ar jums suprantamai suteikė instruktažą apie pavojingų darbų atlikimą?	☐	☐
Ar jūsų darbdavys pasirašė Jums draudimą nuo nelaimingų atsitikimų darbe?	☐	☐
Ar jaučiate, kad jūsų darbovietė yra saugi?	☐	☐
Ar žinote, kokie nuodingi ir pavojingi chemikalai naudojami jūsų darbo vietoje ir ar turite gaminių aprašymus / medžiagų katalogą?	☐	☐
Ar apskritai esate patenkintas situacija Jūsų darbovietėje?	☐	☐
Ar Jūsų darbdavys Jums parūpino ID-kortelę?	☐	☐

Informaciją paruošė ir savo svetainėse patalpino
šios institucijos:

Statybų pramonės profesinė
organizacija
www.bnl.no

Įrangos valdymo
ir nuomos asociacija
www.mef.no

Norvegijos darbininkų sąjunga
www.arbeidsmandsforbundet.no

Fellesforbundet

Fellesforbundet
(Norvegijos profesinių
sąjungų federacija)
www.fellesforbundet.no

Arbeidstilsynet

Darbo inspekcija
www.arbeidstilsynet.no

Šią brošiūrą finansavo ir išleido Regioninių statybų darbų
saugos atstovų fondo taryba.

<http://no.osha.europa.eu/rvofond>